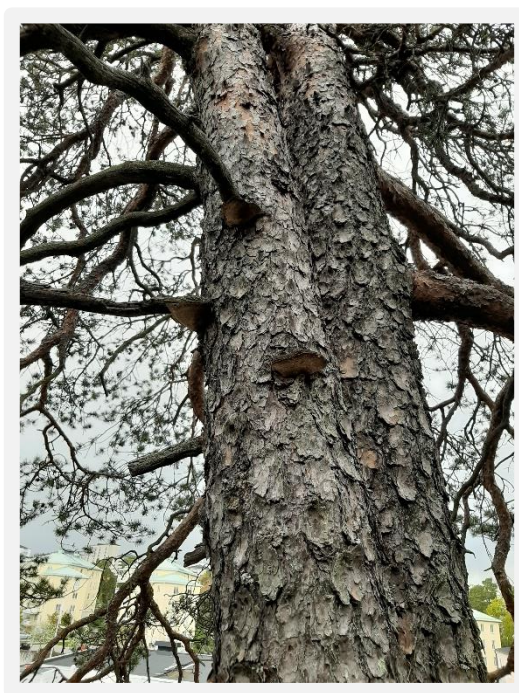

RAPPORT

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)
enligt Svensk standard SS 199000:2014

NATURVÄRDESINVENTERING AV EKTORP CENTRUM, NACKA KOMMUN

Rapport samt föreliggande arbete följer svensk
standard
SS 19000:2014 – Naturvärdesinventering
avseende biologisk mångfald (NVI)

Inventering, text och foto:

Pro Natura

Träringen 66b

416 79 Göteborg

Telefon: 0728-544411

e-post: ola.hammarstrom@pro-natura.net

Pro Natura:

Kontaktperson och ansvarig handläggare: Ola Hammarström

Inventering: Ola Hammarström

Beställare:

Nacka kommun

Kontaktperson: Viveca Jansson

Framsida:

Talltickor (t.v.), krona av gammal tall (t.h.)

1. Sammanfattning	4
2. Uppdraget.....	5
2.1 Bakgrund.....	5
2.2 Syftet med NVI:n	5
2.3 Omfattning.....	5
3. Metodik.....	6
4. Allmänt om naturförhållandena	10
4.1. Geografi och bebyggelse.....	10
4.2. Naturförhållandena.....	11
4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag	12
5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt	14
6. Sammanfattning av naturvärdena i området.....	24
7. Litteratur och källor	25
7.1. Skriftliga källor.....	25
7.2. Kartor	26
7.3. Databaser och internet.....	26

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet

Bilaga 2: Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3: Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4: Karta över förekommande värdeelement – naturvärdesträd

1. Sammanfattning

I samband med framtagningen av en ny detaljplan för Ektorp Centrum har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Föreliggande naturvärdesinventering kommer att utgöra ett underlag i planarbetet.

Inventeringen utfördes i maj 2020 enligt Svensk standard 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Detaljeringsgraden på inventeringen har varit *medel* och inventering har skett med tilläggen *Naturvärdesklass 4* och *Värdeelement - naturvärdesträd*. Inventeringsområdet är detsamma som planområdet

Sammanlagt inventerades cirka 3,6 ha. Totalt har fyra naturvärdesobjekt avgränsats; ett med högt naturvärde och tre med visst naturvärde.

De största och mest framträdande naturvärdena i området är kopplade till hällmarkstallskog med rikliga mängder äldre träd och död ved. Cirka 60 naturvärdesträd har identifierats. Av dessa bedöms sex tallar vara över 200 år och därmed nå ålderskriteriet för särskilt skyddsvärda träd. Flera rödlistade arter som är kopplade gamla tallar noterades; talticka *Porodaedalea pini* (NT), reliktböck *Nothorina muricata* (NT) och kolflarnlav *Carbonicola anthracophila* (NT). På en senvuxen ek fanns även ekticka, *Fomitiporia robustus* (NT).

Områdets höga tallvärden är beroende av omgivande landskap och bidrar sannolikt till en fungerande spridningsbiologi för många arter. Förekomsten av gamla träd i denna typ av tätortsnära småskogar är sannolikt mycket viktig för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion i livsmiljöer med gammal tall på Sicklaön.

2. Uppdraget

2.1 Bakgrund

I samband med framtagningen av en ny detaljplan för Ektorp Centrum har Nacka kommun beställt en naturvärdesinventering av Pro Natura. Inventeringsområdet är detsamma som planområdet. Mängden naturmark i området är begränsad (ca 1,3 ha) och förekommer främst på en mindre kulle i östra delen av planområdet. Den västra och norra delen av denna kulle kan komma att få ändrad markanvändning. Föreliggande naturvärdesinventering ska fungera som underlag till att beakta värden för biologisk mångfald i fortsatt samhällsplanering.

2.2 Syftet med NVI:n

Genomförd NVI syftar till att kartlägga och naturvärdesbedöma förekommande naturvärden inom det område som redovisas på karta i bilaga 1.

2.3 Omfattning

Inventeringen följer den nationella standarden för naturvärdesinventering SS 199000:2014, med tilläggen "naturvärdesklass 4" och "värdeelement – naturvärdesträd".

Inventeringen har genomförts med detaljeringsgraden som i ovan nämnda standard benämns "Fältnivå medel". Detta innebär att naturvärdesobjekt med en yta om 0,1 ha eller mer ska kunna identifieras samt linjeformade objekt med en längd om minst 50 meter samt en bredd om minst 0,5 meter identifieras.

Det ska framhållas att detta, enligt standarden för naturvärdesinventering (NVI), är en sammanställning och bedömning av värden utifrån aspekten biologisk mångfald. Någon bedömning av områdets eventuella geologiska, geomorfologiska eller hydrologiska värden har ej gjorts.

I detta arbete ingår heller ingen bedömning av den kulturhistoriska miljön. Inte heller innehåller detta arbete någon bedömning av områdets sociala värden eller värden för friluftslivet.

Fältarbetet genomfördes under maj 2020.

3. Metodik

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014. För detaljer i denna så hänvisas till standarddokumenten Svensk Standard SS 199000:2014 och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Grunden i denna standard är att på ett transparent, upprepbart och väldefinierat sätt genomföra *naturvärdesbedömningar* vad gäller biologisk mångfald. Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa. Ett områdes naturvärde redovisas genom att det tilldelas en naturvärdesklass. Naturvärdesinventeringar kan genomföras med olika ambitionsnivåer beroende på syftet med inventeringen. Detta gäller huruvida fältarbete ska genomföras eller ej, vilken detaljeringsgrad inventeringen ska ha (vilken som är minsta obligatoriska karteringsenhet) och om inventeringen ska ha några tillägg (t.ex. identifiering av objekt med generellt biotopskydd, inventering av särskilda arter, identifiering och avgränsning av områden som har naturvärdesklass 4). I denna inventering ingår tillägget naturvärdesklass 4 och värdeelement – naturvärdesträd.

En viktig princip i arbetet med naturvärdesinventering enligt standarden är att naturvärdesbedömningen ska utgå från två olika bedömningsgrunder – *bedömningsgrund art* och *bedömningsgrund biotop*. Den första avser i vilken grad arter och arters förekomst bidrar till naturvärdet. Den andra är en bedömning av hur biotopen bidrar till den biologiska mångfalden. De båda bedömningsgrunderna är naturligtvis beroende av varandra så att högre värde från biotopsynpunkt normalt leder till att området också har värden i form av artförekomster.

Ett viktigt begrepp vid användningen av arter som bedömningsgrund är begreppet *naturvårdsart*. Enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) så är naturvårdsart en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta är i linje med ArtDatabankens definition av begreppet (ArtDatabanken 2013). Enligt ArtDatabanken är naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Signalarter markeras i listorna över naturvårdsarter med "S" och typiska arter med "T". Rödlistade arter markeras med artens rödlistningskategori, "NT", "VU", "EN", "CR" och "DD". Rödlistade arter som är minskande till exempel p.g.a sjukdomar och vars framtid inte i första hand beror av att vissa geografiska områden bevaras, tillskrivs inte något artvärde. Exempel på sådana arter är alm, ask och grönfink.

I denna inventering har arter som användes i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen 2014), vilka bedöms indikera förhöjda naturvärden i skogsmiljöer, använts som signalarter.

Viktiga faktorer vid bedömning av ett områdes biotopkvalitet är:

- Naturlighet
- Processer och störningsregimer
- Strukturer
- Element
- Kontinuitet
- Naturgivna förutsättningar
- Förekomst av nyckelarter
- Läge, storlek och form

Strukturer och element är av särskild betydelse vid bedömningen eftersom de är företeelser som kan uppfattas i fält. De används därför i många fall för att indirekt bedöma förekomst av andra biotopkvaliteter, som t.ex. naturlighet, processer och störningsregimer, kontinuitet, naturgivna förutsättningar och vissa nyckelarter.

Biotopens värde beror också på hur sällsynt och hotad den är.

I standarden finns också angivet hur olika *naturtyper* ska benämnas. En naturtyp är en sammanfattande benämning på en grupp biotoper med gemensamma kännetecken. I naturvärdesinventeringen grupperas biotoperna i följande naturtyper: Infrastruktur och bebyggd mark, täkt och upplag, park och trädgård, åkermark, äng och betesmark, igenväxningsmark, skog och träd, myr, fjäll, berg och sten, sandmiljö, grund marin mjukbotten, grund marin hårdbotten, djup marin mjukbotten, djup marin hårdbotten, biogent rev och bubbelrev, antropogen marin miljö, grund sjö, djup sjö, småvatten, vattendrag, antropogen limnisk miljö, havsstrand samt limnisk strand. Begreppet naturtyp används ibland, både i vanligt tal och i biologiska sammanhang, med något annorlunda betydelse. Ett exempel är Natura 2000 som använder naturtyp i en annan betydelse.

Ett viktigt resultat av en naturvärdesinventering är att *naturvärdesobjekt* identifieras, avgränsas, bedöms och beskrivs. Ett naturvärdesobjekt i en naturvärdesinventering är ett avgränsat geografiskt område med naturvärde, som utgörs av en dominerande naturtyp och som kan bedömas till en och samma naturvärdesklass. I standarden ska ett naturvärdesobjekt vara ett sammanhängande geografiskt område.

De naturvärdesklasser som används i naturvärdesinventeringen är:

- Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde

- Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 – visst naturvärde

Enligt uppdragsbeskrivningen ska naturvärdesinventeringen vid området Järlnorr utföras som fältinventering med detaljeringsgrad medel. Detta innebär att minsta objekt som ska identifieras är en yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer. De områden som redovisas i denna inventering är de som uppnått naturvärdesklass 4 eller högre.

I denna inventering nådde inga områden upp till naturvärdesklass 1 högsta naturvärde.

Det område som inventerats framgår av bilaga 1 medan avgränsning av naturvärdesobjekt och naturvärdesklassning redovisas på karta i bilaga 2. Förekommande naturvärdesträd, enligt nedanstående definition, redovisas i bilaga 4.

Följande moment har utförts i NVI:n:

Förarbete

1. Sammanställning av tidigare dokumentation om naturen i inventeringsområdet.
2. Potentiella naturvärdesobjekt har avgränsats.
3. Fältkartor för arbetet där potentiella naturvärdesobjekt är markerade har tagits fram. Fältkartorna har innehållit en bakgrund med ortofoto – och har varit i skalan 1:3 000.

Fältarbete

Inventering har genomförts i hela det område som redovisas i bilaga 1. I detta område har naturvärdesobjekt som tillhör naturtyperna Skog och träd och Infrastruktur och bebyggd mark urskilts. Namnskicket för att benämna olika biotoper följer där så är möjligt Sydsvenska lövskogar (Löfgren & Andersson 2000), Handbok för inventering av nyckelbiotoper (Skogsstyrelsen 2014) samt KNAS (Jönsson 2009). För naturtypen Berg och sten har biotoperna hållmarker och klippbrant använts. Dessa är inte definierade i någon vedertagen inventeringsmetodik men anses vara tillräckligt lättförståeliga och tydliga för att beskriva biotopens karaktär.

Det finns ingen vedertagen definition för vad ett naturvärdesträd är. Metoden i denna inventering har följt Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd (Höjer & Hultengren 2004) med tilläggen efterträdare för grova och gamla träd, (d.v.s. träd som inte når definitionen för mycket gamla träd eller jätteträd men som börjar uppnå en ansevärd ålder/grovlek) samt värdträd för naturvårdsarter och boträd. Naturvärdesträd har i detta arbete definierats enligt nedan:

- **Jätteträd** (≥ 100 cm \emptyset)
- **Grova träd – efterträdare** (70–99 cm \emptyset)
- **Mycket gamla träd** (tall, ek, gran, bok ≥ 200 år, övriga trädslag ≥ 140 år)
- **Gamla träd – efterträdare** (tall, ek, bok 150–199 år, gran 120–199 år, övriga trädslag 100–139 år)
- **Värdträd för naturvårdsarter** (rödlistade arter, signalarter och skyddade arter)
- **Hålträd** (≥ 40 cm \emptyset)
- **Boträd** (träd med uthackade bohål)

Trädålder har uppskattats utifrån strukturer i trädets växtsätt (grovlek, kronstruktur, mängd död ved i kronan, barkstruktur, etc.). Således finns en viss osäkerhet i åldersbestämningarna, framförallt gällande senvuxna träd.

Rapportering

Rapporteringen följer standarden och för detaljer hänvisas till standarddokumenten. Om inga kommentarer anger annat så är redovisade naturvårdsarter noterade under denna naturvärdesinventering.

4. Allmänt om naturförhållandena på Sicklaön

4.1. Geografi och bebyggelse

Inventeringsområdet är ca 3,6 ha stort och består av områdena kring Ektorps Centrum på östra Sicklaön i Nacka kommun. Merparten av inventeringsområdet utgörs av bebyggelse, vägar och andra hårdgjorda ytor. Öster om Ektorps Centrum finns en mindre kulle med naturmark som främst består av tallskog och hällmarker. Direkt söder om centrumtorget ligger mindre parkytor med lövträd, buskage och gångvägar.

Det omgivande landskapet utgörs till stor del av villa- och flerbostadsbebyggelse med anslutande vägnät. Direkt söder om inventeringsområdet går Värmdövägen som genomkorsar Sicklaön i ost-västlig riktning. Mindre naturområden finns insprängda bland bebyggelsen, ofta i branter och på toppen av kullar, t.ex. väster om Nacka sjukhus. Mer sammanhängande natur med höga biologiska värden finns ca 350 m österut i Skuruparken samt ca 650 m åt nordväst i Nyckelvikens naturreservat.

Figur 1. Ektorp Centrum med en något grövre ek i förgrunden.

4.2. Naturförhållandena

Sicklaön är en halvö som avgränsas av vatten. Norrut finns Lilla Värtan och farleden in mot centrala Stockholm. I söder begränsas ön av den gamla farleden Järlasjön, som är en sötvattensfylld sprickdal, och i öster av Skurusundet.

Utmärkande bland de naturgeografiska förutsättningarna i regionen är ett sprickdalslandskap där långsträckta sjöar och lerfyllda, fördom uppodlade, dalbottnar fyller ut sprickdalarna. De mest uttalade sprickdalarna är orienterade från väst mot öst på Sicklaön. Ett annat stråk går från nordväst mot sydost. Berg och branter dominerar terrängen och högsta punkten är ca 70 m.ö.h. Naturgeografisk region är Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken. Berggrunden utgörs främst av gnejser av hög ålder och urberget har här genomgått stora förändringar genom veckning. Mestadels är berggrunden sur och fattig men avviker på ett par ställen med fickor av rikare berg- och jordarter.

Förutom de ovan nämnda vattnen som begränsar Sicklaön finns flera mindre sjöar. Tidigare fanns ytterligare sjöar och våtmarker som idag har dikats ut. De odlade stråken har varit få och små. Idag saknas helt odlingsmark bortsett från betesmarker i Nyckelviken.

Skogen är talldominerad där de högst belägna delarna intas av gles hållmarksskog. Talskogarna är som regel påtagligt gamla och med lång kontinuitet. Naturskogskaraktären förstärks i bergbranter där inslaget av grova torrträd ofta är större. Skogsbruket har egentligen aldrig nått Sicklaön varför tallar som är flera hundra år inte är ovanliga. Belägenheten på en halvö har säkert bidragit till att områdets natur kunnat bevaras så väl. Graninslaget blir ställvis dominerande där jordtacket är något tjockare, ofta i nordsluttningar, men bildar sällan större bestånd. Lövskog av naturskogskaraktär finns längs branter där ek och lind dominerar. I djupare dalgångar har lövskogen tydligare kulturpåverkan där den nyttjats för bete och grova träd bildar ett glesare trädsikt. Nyckelvikens många hundra gammelekar utgör ett bra exempel.

Skyddad natur förekommer på Sicklaön i Nyckelviken och Långsjöns naturreservat och ytterligare områden har föreslagits att bli skyddade, t.ex. Ryssbergen/Vikdalen och Skuruparken. Dessa områden är naturskogsartade med rikliga mängder gamla träd. Marker med gamla träd förekommer också i tätortsnära småskogar och på äldre tomter runtomkring på Sicklaön.

Figur 2 och 3. På kullen med naturmark i inventeringsområdets östra del finns gott om gamla solbelysta tallar med gnag och kläckhål från olika insekter, bl.a. blå praktbagge (t.v.) och reliktböck (t.h.).

4.3. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag

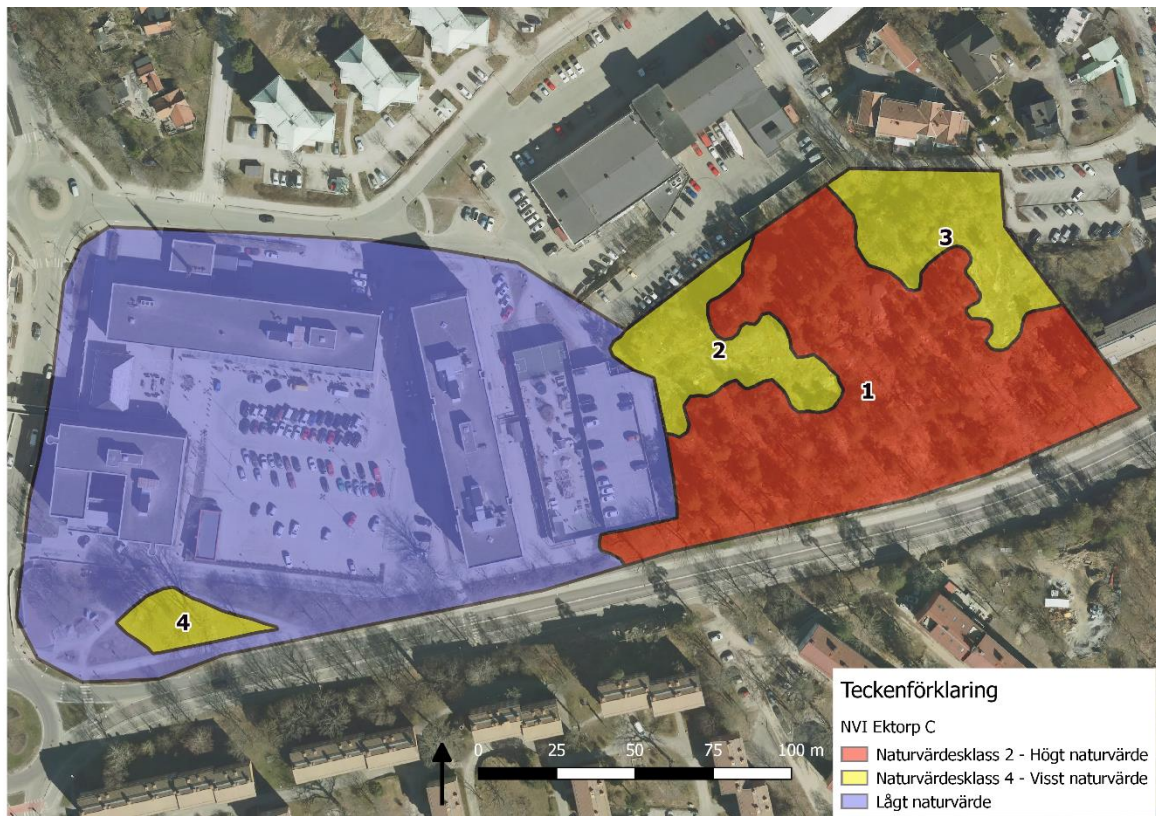
Ingen del av det aktuella inventeringsområdet är beläget inom område som klassats som riksintresse. Inom aktuellt inventeringsområde saknas särskilda områdesbestämmelser för Natura-2000, naturreservat, biotopskyddsområde eller liknande. Inventeringsområdet omfattas ej heller av strandskydd.

Ingen del av det aktuella inventeringsområdet har omfattats av de tematiska inventeringar som utförts på nationell nivå, såsom våtmarksinventeringen, ängs och betesmarksinventeringen, nyckelbiotopsinventeringen, inventeringen av särskilt skyddsvärda träd och sumpskogsinventeringen.

Inom inventeringsområdet finns några artfynd rapporterat från Artportalen/Observationsdatabasen. Då fynd av samma arter gjorts under föreliggande fältinventering kommenteras dessa inte vidare. Uppgifter om området saknas i Grönstrukturprogram för Nacka kommun (2011) och dess underlagsrapport (Ekologigruppen 2009), då naturområdet, som är en del av planområdet, är mindre än drygt 2 ha vilket var storleksgränsen i inventeringen 2009.

5. Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Fyra naturvärdesobjekt av naturtyperna Skog och träd, Berg och sten, samt Park och trädgård har identifierats. Ett av dessa bedömdes ha högt naturvärde och tre visst naturvärde.

Figur 4. Karta över inventeringsområdet och avgränsade naturvärdesobjekt samt deras naturvärdesklass.

Naturvärdesobjekt 1

Objekt-ID Ektorps Centrum 1	Naturvärdesklass 2
Inventeringsdatum 2020-05-12	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Hällmarksskog	Areal 0,90 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper 9010 – Västlig Taiga

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av större delen av en mindre kulle med naturmark i inventeringsområdets östra del. Kullen är bevuxen med äldre tallskog där många av tallarna är gamla och några är mycket gamla. På tre träd noterades den rödlistade arten talticka *Porodaedalea pini* (NT) och på hela sju träd fanns gnag och kläckhål från den tillika rödlistade arten reliktböck, *Nothorina muricata* (NT). På gamla tallar och högstubbar finns även gnag och kläckhål från flera andra insekter bl.a. blå praktbagge *Phaenops cyaneus*. På ett träd växer kolflarnlav *Carbonicola anthracophila* (NT) som normalt sett förekommer på bränd ved men ibland kan ses på gamla tallar med grov bark. Det är tänkbart att arten är en reliktförekomst från tiden då brända vedsubstrat var ett vanligt inslag i regionens torra tallskogar. Lite intressant är också förekomsten av stadskantlav *Lecanora conizaeioides*, en art som tål svavelförorening väldigt väl och som tidigare var vanligt förekommande i förorenade stadsmiljöer men som de senaste decennierna kommit att bli relativt ovanlig i och med den förbättrade luftkvalitén. I trädskiktet växer även inslag av ek där flera träd är senvuxna och några något äldre. Ekticka, *Fomitiporia robustus* (NT) växte på en krattek med små stamhåligheter, dödvedspartier och uthackade bohål. Även inslag av björk, rönn och asp förekommer. I

Figur 5. Hällmarkstallskog med sen- och lågvuxna tallar som står solexponerat. En utmärkt miljö för reliktböck.

Figur 6. Äldre mer högvuxna tallar där jordlagret är något mäktigare.

sydöstra delen av naturvärdesobjektet står en klon med några ca 50-åriga aspar där flera bohål har hackats ut och där större hackspett har lyckats häcka och har ungar i ett av hålen. Död ved förekommer allmänt genom flera torrträd och högstubbar samt enstaka lågor och döda grenar i gamla tallkronor. En innanrötad äldre tall var ihålig och fylld med mulm. På toppen av kullen går rundhällarna i dagen och marken är torr med en svagt utvecklad markflora. Längre söderut är jordlagret något tjockare med skogsväxter som liljekonvalj, gökärt, blåbär och piprör. Solbelysta partier med magrare jordmaterial har en mer torrmarkspräglad flora med arter såsom gråfibbla, backtrav, vårspergel, kärleksört, vårbrodd, bergsyra, ljung samt relativt mycket tjärblomster som är en viktig värdväxt för många insekter. Centralt i området finns en äldre husgrund där marken är störd och inslag av kulturväxter såsom syrén, snöbär och fingerborgsblomma förekommer.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett påtagligt biotopvärde genom hällmarkstallskog med gott om gamla och senvuxna träd, död ved, inslag av krattek och solbelysta ytor med blommande torrmarksväxter i fältskiktet.

Bidragande till naturvärdesobjektets biotopvärde är även att området sannolikt har en betydelse som spridningsväg för organismer knutna till tallskog, t.ex. som spridningslänk mellan Nyckelviken och Skuruparken.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett påtagligt artvärde genom flera förekomster av rödlistade arter knutna till äldre tall och ek.

Naturvårdsarter:

- Tallticka, *Porodaedalea pini* (NT)
- Ekticka, *Fomitiporia robustus* (NT)
- Kolflarnlav, *Carbonicola anthracophila* (NT)
- Reliktbock, *Nothorina muricata* (NT)
- Liljekonvalj, *Convallaria majalis* (fridlyst)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till hällmarkstallskog med rikliga mängder gamla och senvuxna träd, mulmträd, död ved samt rödlistade arter knutna till gammal tall och ek.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett högt naturvärde motsvarande klass 2.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Fem av tallarna i området når kriterierna för särskilt skyddsvärda träd. Negativ påverkan på skyddsvärda träd är samrådspliktigt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Liljekonvalj är i Stockholms län fridlyst genom 9§ i artskyddsförordningen.

Naturvärdesobjekt 2

Objekt-ID Ektorp Centrum 2	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2020-05-12	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Hällmarker	Areal 0,18 ha
Naturtyper Berg och sten	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av de nordvästra delarna av kullen med naturmark i inventeringsområdets östra del. Området domineras av öppna hällmarker. De flacka stenhällarna är bevuxna med lavar och mossor, t.ex. kaklav, *Xanthoparmelia conspersa*, kartlav *Rhizocarpon geographicum* och olika Bryummossor *Bryum* spp. I svackor och på låglänta ytor närmast parkeringsplatsen norr om naturvärdesobjektet finns tunna jordskikt med ljung, fårsvingel, kruståtel och bergsyra samt lågt växande tall, rönn och yngre lönn.

Figur 7. Öppna rundhällar med fläckvis uppträdande vegetation.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom öppna hällmarker med naturligt gles vegetation.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till öppna hällmarker med naturligt gles vegetation.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Inget skydd.

Naturvärdesobjekt 3

Objekt-ID Ektorps Centrum 3	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2020-05-12	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Tallskog	Areal 0,21 ha
Naturtyper Skog och träd	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av de nordöstra delarna av kullen med naturmark i inventeringsområdets östra del. Området är delvis bevuxet och består av mager och stenig skogsmark där berget går i dagen med partier av öppna hållar i naturvärdesobjektets södra del. Längre norrut sluttar området relativt brant och domineras av vuxna tallar, ek och asp. Närmast Dahlgrens väg växer en grov ek och en sälg där kläckhål av myskbock *Aromia moschata* noterades. Här har också två vuxna tallar nyligen averkats och stockarna har lämnats kvar. Fältskiktet domineras i nordsluttningen av blåbär och skuggtåliga gräs och kring stenhällarna växer öppenmarksväxter såsom vårbrodd, bergsyra och ljung.

Figur 8. Stenig slänt mot Dahlgrens väg.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom uppvuxen och varierad skogsmark med inslag av block, öppna hållar och en grov ek.

Bedömningsgrund artvärde

I naturvärdesobjektet noterades en signalart som i denna region har ett lågt signalvärde. Objektet bedöms därför hysa ett obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter:

- Myskbock, *Aromia moschata* (S)

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är framförallt knutna till uppvuxen och varierad skogsmark med inslag av block, öppna hållar och en grov ek.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Inget skydd.

Naturvärdesobjekt 4

Objekt-ID Ektorp Centrum 4	Naturvärdesklass 4
Inventeringsdatum 2020-05-12	Inventerare Ola Hammarström, Pro Natura
Biotoper Lövträd	Areal 0,06 ha
Naturtyper Park och trädgård	Natura 2000 naturtyper Uppfyller ej kriterier

Översiktlig beskrivning

Naturvärdesobjektet utgörs av ett mindre parkområde mellan Ektorpsvägen och Värmdövägen. Vegetationen består av en klippt gräs med inslag av parkträd i form av tre grova kinesiska popplar samt några yngre lönnar. Popplarna är snabbvuxna och troligen inte så gamla men har kraftiga stammar, strax under en meter i brösthöjdsdiameter. På barken av träden växer gott om lavar som är karaktäristiska för öppet stående lövträd i

Figur 9. Mindre parkområde med lönn och kinesisk poppel.

kväverika miljöer såsom kranslav *Phaeophyscia orbicularis*, vägglav *Xanthoria parietina*, finlav *Physcia tenella*, hjälmrosettlav *P. adscendens*, gulkantad dagglav *Physconia enteroxantha*, slånlav *Evernia prunastri*, mjölig äggglav *Candelariella efflorescens*, stiftbrunlav *Melanelixia glabratula*, brämlav *Tuckermannopsis chlorophylla*, liten skivlav *Amandinea punctata*, trädgrönelav *Scoliciosporum chlorococcum*, mjölkantlav *Lecanora expallens* och *Myriolecis hagenii*.

Bedömningsgrund biotopvärde

Området bedöms hysa ett visst biotopvärde genom förekomst av grova, öppet stående lövträd.

Bedömningsgrund artvärde

Objektet bedöms hysa ett obetydligt artvärde.

Sammanfattande naturvärdesbedömning

Naturvärdena i området är knutna till grova, öppet stående lövträd.

Sammanfattningsvis bedöms området hysa ett visst naturvärde motsvarande klass 4.

Tidigare inventeringar

Saknas.

Lagligt skydd

Inget skydd.

6. Sammanfattning av naturvärdena i området

Fyra naturvärdesobjekt har avgränsats; ett med högt naturvärde och tre med visst naturvärde.

De största och mest framträdande naturvärdena i området finns i naturvärdesobjekt 1 och är kopplade till hällmarkstallskog med rikliga mängder äldre träd och död ved. Ett relativt stort antal naturvärdesträd har identifierats (60 st.), varav sex tallar bedöms vara över 200 år och därmed når ålderskriteriet för särskilt skyddsvärda träd. Många av de gamla tallarna står solexponerat och utgör goda substrat för vedlevande insekter. Det förekommer även viktiga insektsmiljöer genom äldre död tallved som förekommer genom högstubbar, torrträd och törskatedödade toppar samt enstaka lågor.

Flera rödlistade arter som är kopplade gamla tallar noterades; tallticka *Porodaedalea pini* (NT), reliktböck *Nothorina muricata* (NT) och kolflarnlav *Carbonicola anthracophila* (NT). På en senvuxen ek fanns även *Fomitiporia robustus* (NT), som är en vedsvamp som växer på äldre ekar.

Även om området inte har identifierats som viktig spridningsväg i tidigare utredning av ekologiska samband på Sicklaön (Ekologigruppen 2014) är det viktigt att sätta naturvärdena i ett större geografiskt sammanhang. Områdets höga tallvärden är beroende av omgivande landskap och bidrar sannolikt till en fungerande spridningsbiologi för många arter. Naturvärdesobjekt 1 ligger som en ö mellan två större områden med tallvärden på östra Sicklaön; Nyckelviken och Skuruparken. Förekomsten av gamla träd i denna typ av tätortsnära småskogar är sannolikt mycket viktig för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion i livsmiljöer med gammal tall på Sicklaön. Sett ur ännu större skala så har Stockholmsregionen en särställning vad gäller miljöer med gammal tall. I och med urbaniseringen i regionen har många områden inte varit aktuella för rationellt skogsbruk, vilket gjort att det finns långt mycket mer värdefulla tallmiljöer kvar här jämfört med mer glesbefolkade liknande områden i Sverige.

7. Litteratur och källor

7.1. Skriftliga källor

Andersson, L. 1993: Ängs- och hagmarker i Jönköpings län. – Miljö i Jönköpings län 1993:1. Länsstyrelsen i Jönköpings län.

ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken rapporterar 14, SLU.

ArtDatabanken 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.

Ekologigruppen 2009: Biologisk mångfald i Nacka, Underlagsrapport till grönstrukturplan för Nacka kommun. Projektnr. 5577.

Ekologigruppen 2014: Spridningsanalys Sicklaön. Grönstruktur och ekologiska samband för miljöer med ädla lövträd, respektive äldre barrskog.

Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.

Jordbruksverket 2005: Ängs- och betesmarksinventeringen – inventeringsmetod. Jordbruksverket Rapport 2005:2.

Jönsson, C. 2009: Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS). – Metria Geoanalys. 2009.

Löfgren, R. & Andersson, L. 2000: Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket. Rapport 5081.

Nacka kommun 2011: Grönstrukturprogram.

Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Skogsstyrelsen 2014: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

7.2. Kartor

Ortofoto (2019), erhållet av Nacka kommun via WMS-länk.

7.3. Databaser och internet

Artportalen – Rapportsystem för växter, djur och svampar:

<https://artportalen.se/>

Länsstyrelsernas geodatakatalog:

<https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsens kartdatabas:

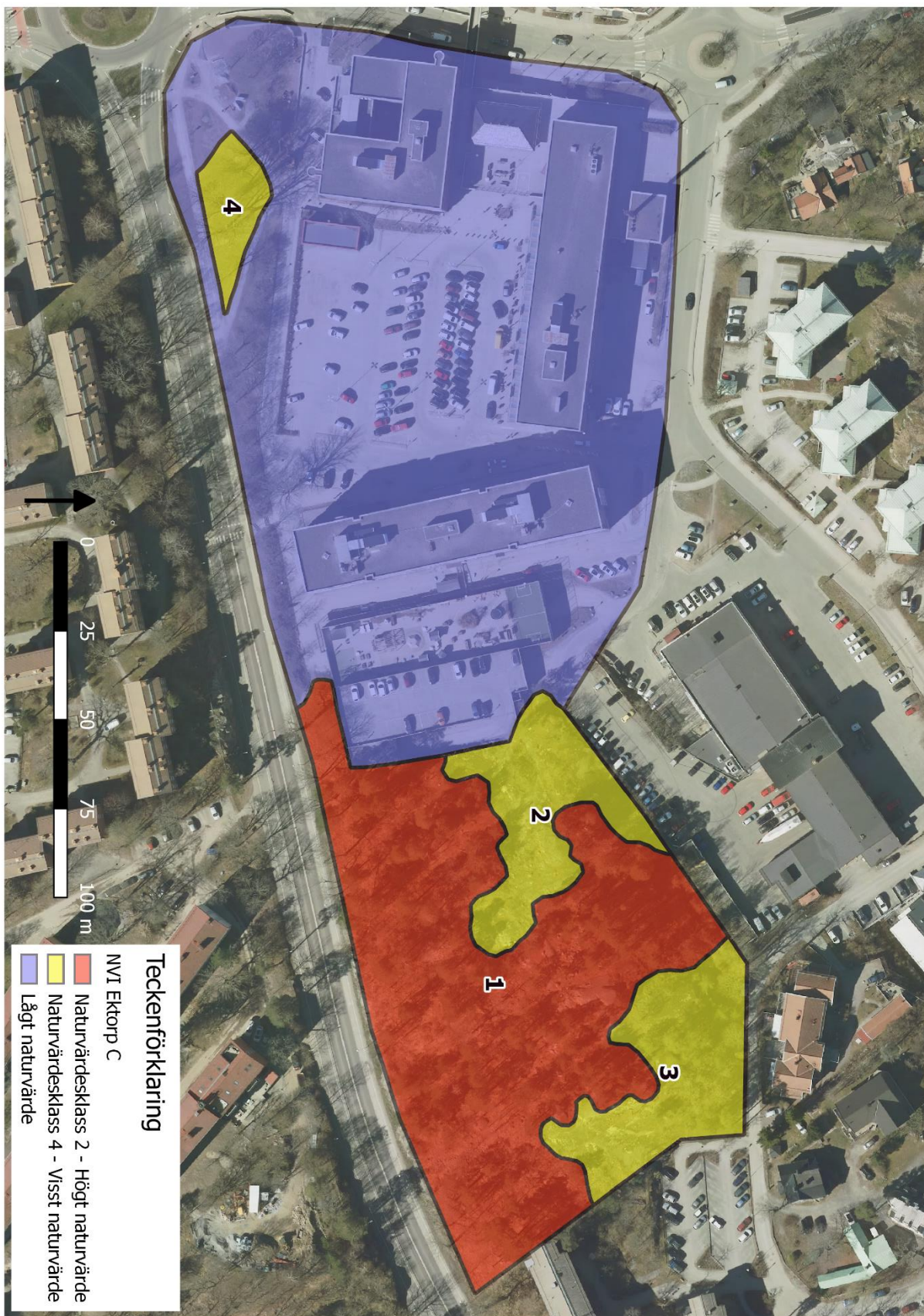
<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

Utförare Pro Natura Träringen 66b 416 79 Göteborg Handläggare Pro Natura Ola Hammarström	Dokumentnamn Naturvärdesinventering av Ektorps Centrum, Nacka kommun	Sidnummer (antal sidor) 26 (26)
		Datum 2020-06-29
		Version 1:2

Bilaga 1. Karta över inventeringsområdet

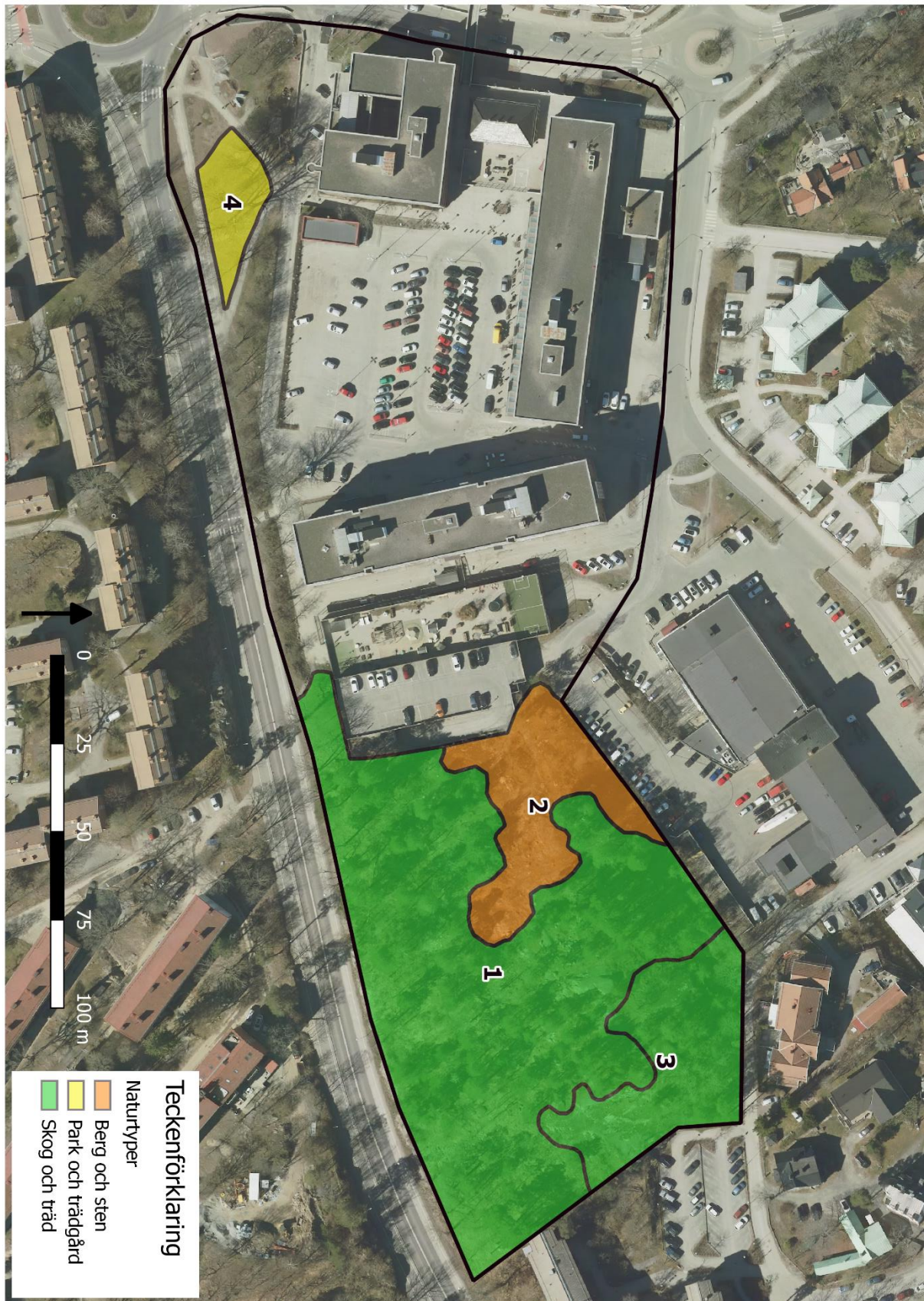

Bilaga 2. Karta över naturvärdesobjekten och deras naturvärdesklass

Bilaga 3.

Karta över förekommande naturtyper

Bilaga 4. Karta över förekommande värdelement – naturvärdesträd

